

השוטרים ירו באויר – הכדורים פגעו באנשים על הארץ

נענו כפרנו

עלידי פועלים מרוגזים? עלידי מסיתים מקצועיים שאירגנו את הפועלים מראש? התשובה נמצאת בין השתיים. "זה כמו עץ יבש" הסביר אחד הנכבדים. "ניצוץ אחד מצית אותו. אבל אם לא היה שם העץ היבש, שום דבר לא היה מבעיר אש". במילים אחרות: התמרמרות הפועלים-הנוסעים היתה מוחשית, ניצוץ של הטפה הדליק את האש.

התמרמרות-נוסעים כזו יכולה להתגלות בכל מקום בארץ – בשכונות, במרכזים עירוניים ובישובים קטנים – מבלי שיקרה דבר מיוחד. אך בשרפסם ראה מזכיר מק"י שפיק איוב חוריה במצב הקיים דוגמה קלאטית של תסיסה פועלית, מאלה שמשכו מפלגות קומוניסטיות לפעולה בעולם כולו. הוא ניצל את ההזדמנות, היה הרוח המניעה בהקמת המחסום לפני שבועיים. עיקר טענתו: "נידרוש מאגד העממדי לרשותנו בבת אחת כמה אוטובוסים שדרושים לנו, כדי שיוכלו כל הפועלים להגיע יחד למקומות העבודה. אם לא יקחו את כולנו, לא יקחו אף אחד!" הוא גם החתים תושבים על פטציות להגדלת מספר האוטובוסים.

אלא שלפני שבועיים עמדה הארץ ערב בחירות. הנכבדים, המשטרה ואשד החליקו את העניין בפשרה, המחסום סולק.

אך האבנים נשארו לצד הכביש, מוכנות לשימוש מחודש.

★ ★ ★

ראש המועצה נכשד

האבנים הוכנסו שוב לפעולה ביום ראשון זה. בדרך כלל, יום א' הוא יום חשוב במיוחד לגבי פועלי שפרעם. אלה מהם העובדים במקומות מרוחקים יוצאים מביתם ביום א' ואינם שבים אלא בסוף השבוע. אחרים מקבלים ביום זה עבודה למשך שבוע שלם, וככל שיקדימו, טובים יותר סיכוייהם להשיג עבודה כזו. נוסף לאלה, קיים הלחץ הרגיל של פועלים החייבים להגיע לעבודתם בשעה קבועה. בבתי הדין, למשל, אין נותנים לפועלים להיכנס, אם איחרו.

האוטובוס הראשון יצא כרגיל ממרכז ה' עיר, מלא עד אפס מקום. אולם משהגיע לתחנת פז, לא יכול היה להמשיך. הכביש היה חסום. "רצינו להכריח אותו לעצור!" הסביר אחד מאלה שהשתתפו במאורע, "אחד רת היה ממשיך מבלי לקחת נוסעים מה' תחנה שלנו".

קשה היה לקבל הסבר זה. כי חסימת הכביש נראתה כפעולה מתוכננת היטב, לא מעשה ספונטאני של נוסעים נסערים אשר חששו כי יושארו במקום. האוטובוס נעצר. אחריו נעצר עוד אוטובוס ועוד אחד. הנהגים, שכבר התנסו בסוג זה של מלחמת תחבורה, לא התרגשו במיוחד. כבר קרה להם שנעצרו עלידי מחסומים בשרפסם. הם

שיקדימו להופיע במקומות העבודה, טובים יותר סיכוייהם להשיג עבודת-יום. פועל ש' איחר – איבד את מקום-עבודתו לאחר שהקדימו. על כן חיוני כל-כך שיוכלו לצאת לדרכם מוקדם בבוקר.

הסביר אחד הפועלים: "האוטובוסים יוצאים מהתחנה הראשונה בעיר כשהם כבר מלאים לגמרי. כשהם מגיעים לתחנה הרביעית, ליד המעייין, אין כבר מקום לנזבב שידחק בפנים. פעמים רבות אין הנהגים נעצרים אפילו בתחנה זו, והמחכים שם מאחרים לעבודתם או מאבדים אותה לגמרי". כיצד הוקם המחסום: באופן ספונטאני,

לא נסע האוטובוס של שעה שש, גם לא האוטובוסים המאוחרים יותר. ליד תחנת הדלק החדשה של פז, שהוקמה סמוך למעיין שבמבואות העיר, הוקם מחסום של אבנים וגזע-עץ. האוטובוסים של אשד נשארו תקועים בתוך העיר.

לא היתה זו הפעם הראשונה שהוקם מחסום בנקודה זו. לפני שבועיים בלבד נחסם הכביש. תושבי העיר התרעמו על כך אשד אינו מעמיד לרשותם את מספר האוטובוסים הדרוש להסעת הפועלים בכ"ר. רוב מפרנסי העיר עובדים כפועלים בלתי-קבועים במיפרץ חיפה והסביבה, וככל

מסע ההלוויה התפתל בשביל הסלעי. מאתיים גברים צעדו אחרי הארון, אל חלקת-הקבורה של העדה הדרוזית בשרפסם. מעל למרפסת הרחבה של בית-התפילה ה' דרוזי הצטופפו עשרות נשים – גוש שחור מתובל בצבעים לוחטים של מטפחות-ראש – וליד ביללה ארוכה את פרקי-השירה של מסע ההלוויה. בטכס קצר, חסרי-גיגונים, הור' בא מחמוד סלים ראעד לקבורה. אחיו סאלח התעלף.

בנדודו האני אבו ראעד עלה על סלע לשאת דברי הספד. "בשם אללה, הרחום. מאללה באנו ואליו אנו שבים", פתח ב'

חבוס טרבוש ולבוש חליפה כהה, צועד ראש המועצה ג'בור ג'בור, רכון ראש על שאינו מצליח להרגיע את בני עירו הנסערים, שקצו בהבטחות שלא קוימו. בוקע: 13 האוטובוסים.

לפני הקרב מאות נערים וצעירים חוסמים את הכביש הראשי המוביל לעיר, וקוראים כי לא יתנו לאוטובוסים לנסוע כל עוד לא יתקבלו דרישותיהם. מימין, השוטרים באש חיה נגד הפגנת פועלים.

השתמשו באש חיה נגד הפגנת פועלים. האחראי לכך הוא הקצין צבאח' – ועל זה לא נשקט. הוא היה צריך להכניע את ליבם, לא לשבור את צבאחם. אומרים שאנו חיים בארץ דמוקרטית – היכן הדמוקרטיה, יא צבאח? האב פירוש הדמוקרטיה כדורים בגב פועלים? דמו של יקירנו זועק – מי יטפל באשתו ובבניו? מעשים כמו מעשה המשטרה בשרפסם לא נעשו בשום ישוב יהודי. האם הדמוקרטיה הישראלית פירושה הפקרת דם של בני המיעוטים שעשו כה הרבה למען המדינה?"

לנוכחים היתה זו שאלה ריטורית בלבד. את התשובה עליה ידעו כבר.

בלטו בין הקהל עשרות צעירים, כולם בוגרי צה"ל. ההרוג עצמו שירת בצבא, הש' תתף במיבצע קדש.

ארבעת אחיו של מחמוד ניצבו בשורה ולידם יתר בני משפחתם. בזה אחר זה עברו על פניהם משתתפי ההלוויה, לחצו את ידם בהבעת-נחתומים מסורתית. תחילה עברו ה' נוצרים. אחר-כך המוסלמים. לבסוף ה' דרוזים, בהפגנת סולידאריות של שלוש העדות היושבות בעיר הקטנה (6200 תושבים) המוקיפה על עמק ובולון. מחמוד סלים ראעד (27), נאסף אל אבותיו.

★ ★ ★

הזדמנות קלאסית לקומוניסטים

יום לפני כן, עוב מחמוד את ביתו ואת ארבעת ילדיו בשעת-בוקר מוקדמת, בדרכו לעבודה. מזה כחמש שנים עבד ב' בתי-הדין במיפרץ חיפה, והוא מיהר לת' פוס את האוטובוס של שעה שש. אך הפעם

* מפגד נפת עכו, פקד שמעון שגיא, כפי שקוראים לו התושבים הערביים באזור.

על בגדיו. ראשו של השוטר משמאל חבוס, מתחת לכובעו. מחמוד סלים ראעד עסק במסיק זיתים בעת שהחלו היריות נורות, ניסה לרוץ אל בין הבתים ולהסתתר כשהכדור הקטלני השיגה.

ההרוג מחמוד סלים ראעד שוכב על האדמה הסלעית, במ' קום בו נפל בעת שנפגע. הצעיר הדרוזי בן ה-27 אב לארבעה ילדים, נפגע מכדור במוח, וכתם הדם נראה בבירור